

Стихійні лиха та права жінок

Як боротися зі зміною клімату та інвестувати в програми, які розширюють права і можливості жінок? Оподаткувати надбагатих.

«Ми втратили все», – каже Ана, на яку з розпачем дивиться її сестра Роза. Жінкам за 70 років, і вони живуть у Вальпараїсо – регіоні Чилі, спустошеному в лютому найстрашнішими за всю історію лісовими пожежами. Тоді загинуло щонайменше 133 людини, багато хто вважається зниклим безвісти.

Сестри, які працюють хатніми робітницями, втратили успадкований від батьків будинок. За лічені хвилини зійшли нанівець зусилля двох поколінь: їх поглинуло полум'я. Як і багато інших жінок, позбавлених доступу до офіційної фінансової системи, вони втратили також свої заощадження, які зберігали в готівці.

Від рекордної спеки, посухи, повеней та спустошливих лісових пожеж непропорційно сильно постраждали саме такі жінки, як Роза й Ана, в усьому світі. Торік ми бачили катастрофічні пожежі в США, Греції, Непалі, Колумбії, Іспанії – і це ще не все. Також повідомлялося про сильні пожежі в Венесуелі та Еквадорі, а в Бразилії згоріли величезні площі тропічних лісів.

В Африці, від Екваторіальної Гвінеї до прибережних міст ПАР, через лісові пожежі довелося евакуювати людей з багатьох районів.

В люневих лісових пожежах в Австралії загинула худоба і згоріло майно, а 2 тис. людей мусили покинути містечка поблизу Мельбурна. Це нагадувало пожежі «чорного літа» 2019 і 2020 років, що спустошили територію завбільшки як Туреччина, вбивши 33 людини і три мільярди тварин.

Поглиблення кліматичної кризи, руйнування довкілля та екстремальні погодні явища в поєднанні з поганим плануванням і неналежними адаптаційними заходами призводять до зростання кількості катастроф і жертв. При цьому наслідки для різних статей

дуже непропорційні.

Через системну дискримінацію і дотримання традиційних ролей жінки стикаються зі специфічними (і взаємно пов'язаними) ризиками, що робить їх особливо вразливими. Від перешкод евакуації, які чинять хатня робота й догляд, до обмеженої здатності одужати – кожний аспект катастрофи має гендерні особливості.

Нерівний доступ до економічних ресурсів, менше можливостей ухвалювати рішення в сім'ях і спільнотах, а також менший досвід участі в політиці часто призводить до того, що жінкам важче отримати допомогу для відновлення життя після стихійних лих.

Щоб зробити жінок більш стійкими до катастроф, яких внаслідок зміни клімату більше, слід докласти більше зусиль до подолання гендерного розриву. На жаль, як попереджає ООН, фінансування й досі бракує. Брак вражаючий: для виконання зобов'язань, які країни взяли на себе в рамках Порядку денного в галузі розвитку, необхідно \$360 млрд на рік.

З огляду на те, що багато країн Глобального Півдня борються з порожніми скарбницями, подолання системної нерівності вимагає посилення міжнародної співпраці. Нині тільки 4 відсотки всієї двосторонньої допомоги виділяється на досягнення гендерної рівності як основної мети. Втім, це не єдиний варіант.

На правах члена Незалежної комісії з реформування міжнародної системи корпоративного оподаткування (ICRICT) ми стверджуємо, що всі країни, особливо ті, що розвиваються, можуть збільшити свій фінансовий простір, оподатковуючи тих, хто має найбільші статки: корпорації та супермільйонерів.

Ключова пропозиція – запровадити глобальний податок мінімум у 2 відсотки на багатство надбагатих. Мій колега з ICRICT, відомий економіст Габріель Цукман, представив цю програму міністрам фінансів G20, які збиралися в Сан-Паулу, Бразилія, в лютому. Цей захід, розроблений за зразком глобального мінімального податку на корпорації, стосуватиметься не менш ніж 3 тис. фізичних осіб і дозволить збирати близько \$250 млрд на рік.

Оподаткування надбагатих, які зараз майже не платять податків, може багато що змінити. Запровадивши на додачу глобальний мінімальний податок для транснаціональних корпорацій, можна було б отримати додаткові \$500 млрд, необхідні для боротьби зі зміною клімату та інвестування в програми, спрямовані на

подолання гендерного розриву та розширення прав і можливостей жінок.

Ана й Роза, як і тисячі жінок, що живуть у постраждалих від стихійного лиха районах, залишились без матеріальних цінностей через пожежі. Будинок був тим фактором, що рятував літніх жінок, позбавлених належного пенсійного забезпечення і соціального захисту, від бідності. І все ж таки їм пощастило більше, ніж тим, хто не вижив, потрапивши в пастку вузьких вулиць з неякісною забудовою, або жителям інших країн регіону, які втратили врожай і всі засоби для існування.

На тлі безлічі криз, воєн, високих темпів інфляції та великих боргів інвестиції в гендерну рівність перестали бути пріоритетом для багатьох урядів. Тому, відзначаючи Міжнародний жіночий день у березні, ми повинні пам'ятати, що соціального прогресу неможливо досягти без гендерної рівності. Визнання жінок важливими гравцями в стратегіях розвитку – це шлях до більш справедливого, інклюзивного та стабільного суспільства. Змусити надбагатих, чимало з яких скористалися кризою для нарощення статків, заплатити за рахунками – це надзвичайно потужний інструмент соціальної справедливості, цілком доступний нашим урядам.

Переклад з англійської Дар'ї Прусенко

Магдалена Сепульведа

Магдалена Сепульведа (Magdalena Sepúlveda) – членкиня Незалежної комісії з реформування міжнародної системи корпоративного оподаткування (ICRICT) та виконавча директорка Глобальної ініціативи за економічні, соціальні та культурні права. Колишня Спеціальна доповідачка ООН з питань крайньої бідності та прав людини.

